

**ΙΔΡΥΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ
FOUNDATION FOR ECONOMIC & INDUSTRIAL RESEARCH**

Τσάμη Καρατάση 11, 117 42 Αθήνα, Τηλ.: 210 92 11 200-10, Fax: 210 92 33 977
11 Tsami Karatasi, 117 42 Athens, Greece, Tel.: +30-10-9211 200-10, Fax: +30-10-92 33 977

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΚΑΙ ΠΟΤΩΝ: Ετήσια Έκθεση 2011

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

05/04/2012

Ολοκληρώθηκε η ετήσια έκθεση για την ελληνική βιομηχανία τροφίμων και ποτών για το 2011, η οποία πραγματοποιήθηκε για λογαριασμό του Συνδέσμου Ελληνικών Βιομηχανιών Τροφίμων. Τα βασικά σημεία της έκθεσης είναι:

Η βιομηχανία Τροφίμων και Ποτών ηγετικός κλάδος της ευρωπαϊκής μεταποίησης

- Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, η βιομηχανία Τροφίμων και Ποτών παραμένει **ηγετικός κλάδος της ευρωπαϊκής μεταποίησης** και ένας από τους μεγαλύτερους μεταποιητικούς κλάδους στην Ευρωπαϊκή Ένωση σε όρους κύκλου εργασιών, προστιθέμενης αξίας, αριθμού επιχειρήσεων και απασχόλησης. Σημαντική είναι άλλωστε και η άνοδος του ευρωπαϊκού εμπορικού ισοζυγίου στα Τρόφιμα και Ποτά το 2010, με την ΕΕ-27 να παραμένει καθαρός εξαγωγέας. Σε όρους πωλήσεων και απασχόλησης ανά επίπεδο χωρών, η Γερμανία διατηρεί την πρωτιά, ενώ ακολουθούν η Γαλλία, η Ιταλία, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ισπανία, οι οποίες καλύπτουν συνολικά το 65-70% του κύκλου εργασιών της βιομηχανίας Τροφίμων και Ποτών των χωρών της ΕΕ-27 τα τελευταία έτη.

Το 2011, οι μεταβολές στις τιμές των τροφίμων διατηρήθηκαν σε υψηλά επίπεδα

- Σε παγκόσμιο επίπεδο, ο γενικός δείκτης διεθνών τιμών σε βασικά είδη διατροφής κατά το FAO έφτασε τον Φεβρουάριο του 2011 στην ιστορικά υψηλότερη τιμή του από το 1990. Από τον Μάρτιο 2011 ξεκίνησε η αποκλιμάκωση της αυξητικής πορείας των τιμών, η οποία συνεχίστηκε έως το τέλος του έτους. Μέρος των πληθωριστικών αυτών πιέσεων οφείλεται στο γεγονός ότι βασικά είδη διατροφής αποτελούν πεδίο ενδιαφέροντος από τομείς που παλιότερα δεν ήταν, είτε δηλαδή ως χρηματιστηριακά παράγωγα πρώτων υλών και εμπορευμάτων τα οποία χρησιμοποιούνται ως επενδυτικά εργαλεία, αφήνοντας περιθώρια κερδοσκοπικών επιθέσεων, είτε ως υποκατάστατα του πετρελαίου για την παραγωγή βιοκαυσίμων, επηρεάζοντας τελικώς τη διαθεσιμότητα αλλά και τις τιμές των τροφίμων. Ορισμένα από τα μέτρα που έχουν προταθεί για την αντιμετώπιση της μεταβλητότητας των τιμών των τροφίμων περιλαμβάνουν την αύξηση της διαφάνειας στην αγορά και την αποτελεσματικότερη και καλύτερη διάχυση της πληροφόρησης (Agricultural Market Information System).

Η βιομηχανία Τροφίμων και Ποτών από τους πιο δυναμικούς κλάδους της ελληνικής μεταποίησης, ακόμη και κατά την περίοδο της οικονομικής ύφεσης

- Σε εγχώριο επίπεδο, η οικονομική κρίση επηρέασε σε μικρότερο βαθμό τη Βιομηχανία Τροφίμων σε σχέση με το σύνολο της Μεταποίησης, αφού οι ετήσιες μεταβολές βασικών μεγεθών δραστηριότητας στα Τρόφιμα είναι στο σύνολό τους λιγότερο έντονες από τις αντίστοιχες του συνόλου της Μεταποίησης. Άλλωστε, η βιομηχανία Τροφίμων και Ποτών παραμένει ένας από τους πιο δυναμικούς, ανταγωνιστικούς και εξωστρεφείς κλάδους της ελληνικής μεταποίησης, με έντονη επενδυτική και εμπορική δραστηριότητα στην Ελλάδα, τα Βαλκάνια και την Ευρώπη, διατηρώντας τη δυνατότητα να παίξει σημαντικό ρόλο στην αναπτυξιακή τόνωση της ελληνικής οικονομίας.
- Το 2009, όταν και ξεκίνησε η υφεσιακή πορεία της εγχώριας οικονομίας, ο κλάδος δέχθηκε ισχυρό πλήγμα σε όρους απασχόλησης, προστιθέμενης αξίας, πωλήσεων, ακαθάριστης αξίας παραγωγής και επενδύσεων, καταγράφοντας σχετική πτώση στα μεγέθη αυτά. Ωστόσο, η μείωση αυτή, εκπορεύεται εν γένει όχι τόσο από τις μεγαλύτερες επιχειρήσεις (άνω των 10 ατόμων), αλλά κυρίως από τις μικρότερες επιχειρήσεις, οι οποίες άλλωστε αποτελούν και τη συντριπτική πλειονότητα στον κλάδο των τροφίμων (95%) και τον κλάδο των ποτών (90%).
- Η Παραγωγή ειδών αρτοποιίας και αλευρωδών προϊόντων, η Παραγωγή γαλακτοκομικών προϊόντων και τα Ποτά συνιστούν τους **σημαντικότερους υποκλάδους του τομέα**. Συγκεκριμένα, τα είδη αρτοποιίας και αλευρωδών προϊόντων κατέχουν το μεγαλύτερο ποσοστό του αριθμού των επιχειρήσεων στο σύνολο Τροφίμων και Ποτών στο σύνολο των επιχειρήσεων (60%) και στις επιχειρήσεις άνω των 10 ατόμων (33,5%). Στις επιχειρήσεις κάτω των 10 ατόμων, ο συγκεκριμένος υποκλάδος καταλαμβάνει πάνω από το 50% του συνόλου σε σχέση με τους υπόλοιπους κλάδους σε όλα τα βασικά διαρθρωτικά μεγέθη. Σε όρους κύκλου εργασιών, τα Γαλακτοκομικά προϊόντα και τα Ποτά αντιπροσωπεύουν το μεγαλύτερο μερίδιο των Τροφίμων και Ποτών, το οποίο αντιστοιχεί σχεδόν στο 40% του συνόλου. Στις επιχειρήσεις άνω των 10 ατόμων, οι δύο αυτοί υποκλάδοι καταλαμβάνουν τα μεγαλύτερα μερίδια σε όρους πωλήσεων, τα οποία φθάνουν αμφότερα το 1/5 του συνόλου.

Επιβράδυνση της βιομηχανικής παραγωγής στα τρόφιμα το 2011, χαμηλότερη όμως σε σύγκριση με το σύνολο της μεταποίησης.

- Το 2011, η **βιομηχανική παραγωγή** στην πλειονότητα των κλάδων της οικονομίας μειώνεται, ως αποτέλεσμα της υφεσιακής πορείας της οικονομίας και της απουσίας μεγάλων επενδύσεων. Στον κλάδο των Τροφίμων, η βιομηχανική παραγωγή το 2011 σε σχέση με το προηγούμενο έτος μειώνεται κατά 2,4%, ηπιότερα έναντι της αντίστοιχης ετήσιας μείωσης το 2010 σε σχέση με το 2009 (-4,1%). Κατά το 2011, η συρρίκνωση του συνόλου της βιομηχανικής παραγωγής είναι σχεδόν τριπλάσια από εκείνη των τροφίμων (-8,6%). Η απόκλιση αυτή εκφράζει τις σχετικά μικρότερες απώλειες των τροφίμων εξαιτίας της οικονομικής ύφεσης σε σχέση με άλλους βιομηχανικούς κλάδους, τόσο κατά την πρώτη περίοδο της κρίσης το 2009, όσο και κατά την συνακόλουθη ύφεση το 2010 και το 2011.

Πληθωριστικές πιέσεις στις τιμές των τροφίμων, μικρότερες όμως σε σχέση με άλλα βασικά είδη

- Συνολικά, η συγκριτική εξέλιξη του **Δείκτη Τιμών Παραγωγού** στη Μεταποίηση και στους κλάδους Τροφίμων και Ποτών από τις αρχές του 2006 μέχρι και το 2011 φανερώνει ότι οι διακυμάνσεις των σχετικών δεικτών στη Βιομηχανία Τροφίμων και στα Ποτά ήταν ηπιότερες και πολλές φορές σημαντικά χαμηλότερες σε σχέση με το σύνολο της μεταποίησης. Επιπλέον, ο Γενικός δείκτης τιμών καταναλωτή αυξάνεται με ρυθμό της τάξης του 3,3% κατά μέσο όρο το 2011, όταν ο αντίστοιχος πληθωρισμός του Δείκτη τιμών καταναλωτή διατροφής και μη αλκοολούχων ποτών είναι σχετικά χαμηλότερος (3%). Ο υποκλάδος Παραγωγής προϊόντων αλευρόμυλων, παραγωγή αμύλων και προϊόντων αμύλου και η Παραγωγή παρασκευασμένων ζωοτροφών παρουσιάζουν τις εντονότερες πληθωριστικές τάσεις, οι οποίες όμως εκπορεύονται και από τις διεθνείς ανατιμήσεις και τις έντονες κερδοσκοπικές επιθέσεις

Ζημιόγνος η χρήση του 2010 για τις επιχειρήσεις της βιομηχανίας τροφίμων και ποτών

- Σε σχέση με τη **χρηματοοικονομική εικόνα** της βιομηχανίας τροφίμων και ποτών, το 2010 υπήρξε εν γένει ζημιόγνος. Το γεγονός ότι ο κλάδος καταγράφει αρκετά υψηλό μικτό περιθώριο κέρδους και συγχρόνως αρνητικό καθαρό περιθώριο κέρδους, υποδηλώνει δυσανάλογη άνοδο των εξόδων σε σχέση με τις πωλήσεις. Η βιομηχανία τροφίμων και ποτών στηρίζεται περισσότερο στα ξένα κεφάλαια για τη χρηματοδότηση των περιουσιακών της στοιχείων, παρότι ο δείκτης δανειακής επιβάρυνσης βελτιώθηκε το 2010, κυρίως λόγω περιορισμού της πιστοληπτικής επέκτασης. Συγχρόνως, ο περιορισμός των βραχυχρόνιων υποχρεώσεων βελτίωσε και τη γενική ρευστότητα των επιχειρήσεων του κλάδου, η οποία κυμαίνεται σε ικανοποιητικό επίπεδο.

Η συμμετοχή της βιομηχανίας τροφίμων και ποτών στο συνολικό εξωτερικό εμπόριο

είναι σημαντική, με το εμπορικό έλλειμμα να συγκρατείται τη διετία 2009-2010

- Αναφορικά με τις επιδόσεις της βιομηχανίας τροφίμων και ποτών **σε επίπεδο εξωτερικού εμπορίου**, η εικόνα του κλάδου είναι καλύτερη σε σχέση με άλλους κλάδους της μεταποίησης, αναδεικνύοντας την κρισιμότητα της βιομηχανίας τροφίμων και ποτών στη διαμόρφωση της ανταγωνιστικής θέσης της ελληνικής οικονομίας στις διεθνείς αγορές. Συγκεκριμένα, η εγχώρια βιομηχανία τροφίμων και ποτών συμμετέχει στις ελληνικές εξαγωγές κατά 14,1% (2010), καταγράφοντας έτσι το υψηλότερο ποσοστό συμμετοχής στην εξαγωγική δραστηριότητα σε σχέση με τους υπόλοιπους κλάδους της μεταποίησης. Άλλωστε το εμπορικό έλλειμμα των τροφίμων και ποτών συγκρατήθηκε και το 2010, κυρίως λόγω της ανόδου των εξαγωγών. Ωστόσο, παρά τη συγκράτηση των εισαγωγών και την άνοδο των εξαγωγών που διαπιστώνεται συνολικά για τα είδη τροφίμων και ποτών, όλες οι κατηγορίες προϊόντων εμφάνισαν εμπορικά ελλείμματα το 2010, με εξαίρεση τα παρασκευάσματα λαχανικών και φρούτων και τα λίπη.
- Η ΕΕ-27 είναι ο βασικότερος προμηθευτής της Ελλάδας, με συμμετοχή στις εισαγωγές κατά 85,8%, αλλά ταυτόχρονα και ο δημοφιλέστερος προορισμός των εξαγόμενων ειδών τροφίμων και ποτών το 2010 (74,2%). Η Γερμανία και η Ιταλία αναδεικνύονται σημαντικοί εμπορικοί εταίροι της Ελλάδας, καθώς δεν αποτελούν μόνο σημαντικές χώρες προέλευσης εισαγωγών τροφίμων και ποτών, αλλά συγχρόνως είναι και από τους βασικότερους προορισμούς των εγχώριων εξαγωγών. Εκτός ΕΕ-27, σε επίπεδο εξαγωγών το 2010, οι σημαντικότερες χώρες προορισμού των ελληνικών

μεταποιημένων τροφίμων και ποτών είναι οι ΗΠΑ (5,7%) και η Ελβετία (2,3%), αλλά και η Αυστραλία, η Αλβανία και ο Καναδάς.

Τάσεις και Προκλήσεις στο σημερινό περιβάλλον

- Οι **προκλήσεις στο χώρο των ελληνικών τροφίμων** είναι ποικίλες και προέρχονται τόσο από το εγχώριο, όσο και από το διεθνές περιβάλλον. Οι διακυμάνσεις των τιμών, η αναμενόμενη μελλοντική αύξηση της ζήτησης για τρόφιμα, οι επιπτώσεις του ανταγωνισμού από νέους ανερχόμενους παίκτες στην παγκόσμια αγορά, η ταχύτερη μείωση της διαθεσιμότητας των φυσικών πόρων στη γεωργική παραγωγή, οι αυξημένες καταναλωτικές απαιτήσεις ως προς την ασφάλεια των τροφίμων και τη ζήτηση για τρόφιμα με ειδικά χαρακτηριστικά, ο σεβασμός στην ποιότητα, είναι μερικές από τις σημαντικότερες διεθνείς προκλήσεις με τις οποίες έρχεται αντιμέτωπος και ο εγχώριος τομέας. Ο ελληνικός κλάδος τροφίμων και ποτών αντιμετωπίζει και μια πληθώρα «εσωτερικών» προκλήσεων, οι οποίες εκπορεύονται και από το δύσκαμπτο πολλές φορές θεσμικό πλαίσιο, αλλά και από το μακροοικονομικό περιβάλλον και την δύσκολη οικονομική συγκυρία, τις αντίξοες κοινωνικές και πολιτικές συνθήκες και την οικονομική ύφεση.
- Από την άλλη όμως πλευρά, οι **ευκαιρίες για ανάκαμψη** είναι πολλές και περιλαμβάνουν ενέργειες και δράσεις που συνδέονται με την αξιοποίηση των παραδοσιακών χαρακτηριστικών των ελληνικών τροφίμων, τις συνέργιες των επιχειρήσεων σε όλη της αλυσίδα αξίας των τροφίμων, την επιμονή στη συντονισμένη προσπάθεια δημιουργίας μιας ισχυρής και άμεσα αναγνωρίσιμης ελληνικής ταυτότητας τροφίμων (ελληνικό brand name), την πιο οργανωμένη και αποτελεσματική προώθηση των προϊόντων, την ενσωμάτωση της καινοτομίας, της έρευνας και της διαφοροποίησης του προϊόντος, με την ταυτόχρονη ένταξη των νέων, σύγχρονων τεχνολογιών στην παραγωγή, αλλά και την συνεργασία με κρατικούς και ερευνητικούς φορείς που θα στηρίξουν την προσπάθεια ενημέρωσης και προβολής του ελληνικού προϊόντος, μέσα από ένα μελετημένο και μακρόπνοο σχεδιασμό. Το ελληνικό τρόφιμο και η ελληνική γεύση θα πρέπει να συνδεθεί άλλωστε και με τον πυλώνα του τουρισμού και την προώθησή του σε ξενοδοχεία και εστιατόρια, ώστε να ενισχύσει και μέσα τα κανάλια αυτά την εξαγωγική του δραστηριοποίηση
- Στο παραπάνω πλαίσιο, ιδιαίτερα σημαντική είναι η συνεισφορά και ο λειτουργικός ρόλος του ΟΠΕ, ο οποίος, μέσα από τη συμμετοχή του σε επιχειρησιακά προγράμματα, διεθνείς εκθέσεις, συνέδρια και την αποτελεσματικότερη συνεργασία με τις επιχειρήσεις και τους σχετικούς συνδέσμους μπορεί να αποτελέσει καθοριστικό παράγοντα στην προσπάθεια ενίσχυσης της εξαγωγικής δραστηριότητας και της εξωστρέφειας του τομέα, ταυτόχρονα με την οργανωμένη προώθηση του ελληνικού brand name τροφίμων. Για να γίνει όμως αυτό απαιτείται εντονότερος συντονισμός και στενότερη συνεργασία, ώστε να αναπτυχθούν συνέργιες που θα βελτιώσουν την αποδοτικότητα και την αποτελεσματικότητα αυτής της προσπάθειας και θα διασφαλίζουν την επιλογή της σωστής στρατηγικής και την σταθερότητα υλοποίησης του μακροχρόνιου σχεδιασμού της.
- Τέλος, ως προς την επίτευξη και των παραπάνω στόχων, καθίσταται αναγκαία η δημιουργία ενός κοινού οράματος ανάδειξης και υποστήριξης των ελληνικών τροφίμων σε όλο το φάσμα της αλυσίδας αξίας τροφίμων και βιο-αγροδιατροφής, το οποίο θα δώσει πνοή στην εξωστρέφεια των επιχειρήσεων και την περαιτέρω ανάπτυξη των

εξαγωγών. Οι απαιτούμενες προϋποθέσεις για την κοινή σύμπλευση των επιχειρήσεων και τη στήριξη ενός κοινού οράματος, σε ένα υγιές επιχειρηματικό περιβάλλον στον τομέα συνδέονται με μια σειρά από αναγκαίες παρεμβάσεις και δράσεις, όπως είναι η επίλυση των προβλημάτων διοικητικού βάρους, η εξυγίανση και ο εκσυγχρονισμός του θεσμικού πλαισίου, η στήριξη της καινοτομίας και της έρευνας, αλλά και η σωστή εκπαίδευση και η ανάπτυξη νέων δεξιοτήτων και κατάλληλα προσαρμοσμένων στις σύγχρονες απαιτήσεις της αγοράς επαγγελματικών ειδικοτήτων στον κλάδο.

Για περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να απευθυνθείτε στην κα. Θωμαΐδου Φωτεινή στο τηλ. 210 9211241.